

Sygn. akt IV KK 151/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący)

SSN Andrzej Tomczyk

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

Protokolant Łukasz Biernacki

w sprawie **K. P.**,

w przedmiocie wydania wyroku łącznego,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 17 czerwca 2020 r.,

kasacji wniesionej na korzyść skazanego przez Prokuratora Generalnego,

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w C. z dnia 24 maja 2014 r., sygn. akt XI K (...),

1. uchyla pkt 3 zaskarżonego wyroku łącznego i na podstawie art. 572 k.p.k. postępowanie w tym zakresie umarza;

2. obciąża Skarb Państwa wydatkami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

W dniu 24 maja 2014 r. Sąd Rejonowy w C. wydał wobec K. P. wyrok łączny o sygn. akt XI K (...), w którego części opisowej podał, że wyżej wymieniony został skazany prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w C. z dnia 30 maja 2007 r. o sygn. XI K (...), za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k., co do którego na podstawie art. 50 ust. 1 w zw. z art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U z 2013 r., poz. 1247), postanowieniem Sądu Rejonowego w C. z dnia 9 listopada 2013 r. o sygn. XI Ko (...) zamieniono karę pozbawienia wolności w wymiarze 6 miesięcy na karę 30 dni aresztu;
2. Sądu Rejonowego w C. z dnia 23 października 2007 r., sygn. akt IV K (...), za czyn z art. 280 § 1 k.k., popełniony w dniu 25 lipca 2007 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 5 lat próby, zarządzoną do wykonania prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w C. z dnia 18 października 2011 r., sygn. akt XIV Ko (...); postanowieniem Sądu Okręgowego w O. z dnia 29 października 2011 r., sygn. akt Kow (...) skazany został warunkowo przedterminowo zwolniony; postanowieniem Sądu Okręgowego w C. z dnia 6 maja 2015 r., sygn. akt III Kow (...), warunkowe zwolnienie zostało odwołane;
3. Sądu Rejonowego w C. z dnia 31 sierpnia 2012 r., sygn. akt XI K (...), za czyn z art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, popełniony w dniu 23 lutego 2012 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat tytułem próby i na karę grzywny, orzeczoną na podstawie art. 71 § 1 k.k., w wymiarze 30 stawek dziennych, ustalając wymiar jednej stawki na kwotę 10 zł; prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w C. z dnia 27 kwietnia 2015 r., sygn. akt XIV Ko (...), zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności;
4. Sądu Rejonowego w C. z dnia 2 lipca 2013 r., sygn. akt III K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. w zw. art. 11 § 2 k.k., popełniony w dniu 15 września 2010 r., na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na 2-letni okres próby i na karę grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych, ustalając wymiar jednej stawki na kwotę 10 zł; postanowieniem Sądu Rejonowego w C. z dnia 26 października 2015 r., sygn. akt Ko (...), zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności;

5. Sądu Rejonowego w C. z dnia 7 sierpnia 2013 r. o sygn. XI K (...), za czyn z art. 158 § 1 k.k., popełniony w dniu 10 marca 2012 r., na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na 5-letni okres próby i na karę grzywny, orzeczoną na podstawie art. 71 § 1 k.k., w wymiarze 50 stawek dziennych po 10 zł; prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w C. z dnia 17 września 2015 r. o sygn. XIV Ko (...) wykonanie kary pozbawienia wolności zostało zarządzone;
6. Sądu Rejonowego w C. z dnia 14 stycznia 2015 r. o sygn. XI K (...), za czyn z art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, popełniony w dniu 11 maja 2014 r., na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na 2-letni okres próby i na karę grzywny, orzeczoną na podstawie art. 71 § 1 k.k., w wymiarze 50 stawek dziennych po 10 zł;
7. Sądu Rejonowego w C. z dnia 20 stycznia 2015 r. o sygn. XI K (...), za czyny z art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, popełnione w dniach 3 i 18 września 2014 r. w warunkach ciągu przestępstw z art. 91 § 1 k.k., na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na 3-letni okres próby i na karę grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych po 10 zł orzeczoną na podstawie art. 71 § 1 k.k.;
8. Sądu Rejonowego w C. z dnia 19 lutego 2015 r. o sygn. XI K (...), za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w dniu 19 sierpnia 2014 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
9. Sądu Rejonowego w C. z dnia 27 kwietnia 2015 r. o sygn. XI K (...), za czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełnione w dniach: 5, 15, 20 i 28 sierpnia 2014 r. i 15 września 2014 r. w warunkach ciągu przestępstw z art. 91 § 1 k.k., na karę 2 lat pozbawienia wolności i na karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 10 zł oraz za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i art. 12 k.k., popełniony w okresie od 20 sierpnia 2014 r. do 15 września 2014 r., na karę roku pozbawienia wolności i na karę grzywny w wysokości 30 stawek dziennych po 10 zł, z orzeczeniem kar łącznych: 2 lat pozbawienia wolności oraz kary grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 10 zł;

10. Sądu Rejonowego w C. z dnia 28 kwietnia 2015 r. o sygn. XI K (...), za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w okresie pomiędzy majem 2014 r. a 23 lipca 2014 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

W części dyspozytywnej wyroku łącznego Sąd Rejonowy w C.:

- na mocy art. 85 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r.), art. 86 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r.) i art. 89 § 1a k.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k., połączył kary pozbawienia wolności opisane w punktach: trzecim, czwartym i piątym, orzeczone wobec skazanego K. P. wyrokami Sądu Rejonowego w C. w sprawach o sygn. XI K (...), III K (...) i XI K (...) i wymierzył mu karę łączną 2 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1);
- na mocy art. 85 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r.), art. 86 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r.), art. 89 § 1a k.k. i art. 91 § 2 k.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k., połączył kary pozbawienia wolności opisane w punktach: szóstym, siódmym, ósmym, dziewiątym i dziesiątym, orzeczone wobec skazanego K. P. wyrokami Sądu Rejonowego w C. w sprawach o sygn. XI K (...), XI K (...), XI K (...), XI K (...) i XI K (...) i wymierzył mu karę łączną 4 lat pozbawienia wolności (pkt 2);
- na mocy art. 85 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r.), art. 86 § 1 i 2 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r.) w zw. art. 569 § 1 k.p.k., połączył kary grzywny opisane w punktach szóstym i siódmym, orzeczone wobec skazanego K. P. wyrokami Sądu Rejonowego w C. w sprawach o sygn. XI K (...) i XI K (...) i orzekł karę łączną grzywny w wymiarze 80 stawek dziennych po 10 zł (pkt 3);
- na mocy art. 577 k.p.k. zaliczył skazanemu K. P. na poczet orzeczonych kar łącznych pozbawienia wolności okres zatrzymania w dniu 23 lutego 2012 r. w sprawie o sygn. XI K (...); okres odbytej w całości kary w sprawie o sygn. XI K (...), zaś w sprawie o sygn. XI K (...) okres odbytej kary od dnia 19 maja 2016 r. do dnia 24 maja 2016 r., a także okresy zatrzymania w sprawach o sygn. XI K (...), XI K (...), w dniach: 29-31 sierpnia 2014 r. oraz 15-17 września 2014 r. (pkt 4);
- na mocy art. 572 k.p.k. postępowanie o wydanie wyroku łącznego w pozostałej części umorzył (pkt 5);

Sąd Rejonowy stwierdził, że rozstrzygnięcia połączonych wyroków w zakresie nieobjętym wyrokiem łącznym podlegają odrębnemu wykonaniu (pkt 6) i orzekł o kosztach sądowych postępowania.

Orzeczenie to uprawomocniło się w dniu 15 czerwca 2016 r.

Od tego wyroku kasację na korzyść skazanego wywiódł Prokurator Generalny, zarzucając mu „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 85 k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. oraz art. 71 § 2 k.k., polegające na połączeniu jednostkowych kar grzywny orzeczonych wobec skazanego K. P. na podstawie art. 71 § 1 k.k., na mocy wyroków Sądu Rejonowego w C.: o sygn. XI K (...) z dnia 14 stycznia 2015 r. i o sygn. XI K (...) z dnia 20 stycznia 2015 r. mimo, iż kary te nie podlegały wykonaniu z uwagi na to, iż probacyjne kary pozbawienia wolności, obok których wskazane kary grzywny zostały wymierzone, stały się podstawą orzeczenia w wyroku łącznym kary łącznej pozbawienia wolności o charakterze bezwzględny”.

W związku z podniesionym zarzutem skarżący wniósł o uchylenie wyroku łącznego w zaskarżonej części i umorzenie w tym zakresie postępowania na podstawie art. 572 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, co umożliwiło jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zasadny jest podniesiony w kasacji zarzut rażącego naruszenia prawa materialnego tj. art. 85 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. i art. 71 § 2 k.k.

Zgodnie z art. 85 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., warunki do wymierzenia kary łącznej zachodziły w sytuacji, gdy sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw, zanim zapadł pierwszy wyrok, chociażby nieprawomocny, co do któregośkolwiek z tych przestępstw i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu. Przepis art. 71 § 2 k.k. stanowi, że w razie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności, grzywna orzeczona na podstawie art. 71 § 1 k.k. nie podlega wykonaniu, a w sytuacji

uprzedniego wykonania tej kary w całości lub w części, kara pozbawienia wolności ulega stosownemu skróceniu.

Sąd Rejonowy w C. w pkt 3 wyroku łącznego połączył karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 10 zł, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dnia 14 stycznia 2015 r. o sygn. XI K (...), oraz grzywnę w wysokości 50 stawek dziennych po 10 zł, wymierzoną wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dnia 20 stycznia 2015 r. o sygn. XI K (...). Wskazane grzywny zostały wymierzone na podstawie art. 71 § 1 k.k., obok kar pozbawienia wolności, których wykonanie Sądy warunkowo zawiesiły. Wymiar kary łącznej grzywny ustalono w wysokości 80 stawek dziennych, przy czym wysokość jednej stawki dziennej określono na kwotę 10 zł.

Kluczową kwestią, istotną z punktu widzenia oczywistej zasadności kasacji było to, że jednocześnie w pkt 2 wyroku łącznego Sąd Rejonowy połączył kary bezwzględne orzeczone w sprawach o sygnaturach akt: IX K (...), XI K (...) i XI K (...), z karami pozbawienia wolności, których wykonanie warunkowo zawieszono, a które orzeczono w wymienionych wcześniej sprawach o sygnaturach akt: XI K (...) i XI K (...). Po połączeniu kar jednostkowych, Sąd wymierzył skazanemu karę łączną 4 lat pozbawienia wolności.

Orzekając w przedmiocie łącznej kary grzywny, Sąd Rejonowy nie wziął pod uwagę charakteru grzywny orzeczonej na podstawie art. 71 § 1 k.k., a mianowicie tego, że posiada ona charakter akcesoryjny i jest ściśle związana z karą pozbawienia wolności orzeczoną z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. W sytuacji zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności grzywna ta nie podlegała wykonaniu. Połączenie w punkcie 2 zaskarżonego wyroku łącznego bezwzględnych kar pozbawienia wolności z karami orzeczonymi z warunkowym zawieszeniem ich wykonania w sprawach XI K (...) i XI K (...) spowodowało, że kara łączna pozbawienia wolności ukształtowana w oparciu o kary bezwzględne jak i zawieszone, stała się karą realnie wykonywaną. Słusznie argumentuje autor kasacji, że taką sytuację procesową należy utożsamiać z tą, w której dochodzi do zarządzenia wykonania zawieszonych kar pozbawienia wolności. Kara grzywny wymierzona na podstawie art. 71 § 1 k.k. w takim układzie procesowym przestaje być karą orzeczoną obok warunkowo zawieszonych kar pozbawienia wolności, traci

swój akcesoryjny charakter i realnie przestaje funkcjonować jako sankcja, co w konsekwencji uniemożliwia objęcie jej węzłem kary łącznej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2019 r., III KK 48/19).

W świetle powyższych rozważań stwierdzić należało, że Sąd Rejonowy w C., obejmując węzłem kary łącznej grzywny orzeczone wobec K. P. w sprawach o sygn. XI K (...) i XI K (...), rażąco naruszył przepis art. 71 § 2 k.k. Konsekwencją obrazy ww. przepisu było rażące naruszenie art. 85 k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., ponieważ wbrew treści tego przepisu połączył kary, które nie podlegały łączeniu, mimo że przestępstwa, za które je orzeczono pozostawały w realnym zbiegu.

W tej sytuacji należało uznać oczywistą zasadność rozpoznawanej kasacji i uchylić wyrok w zaskarżonej części (czyli rozstrzygnięcia zawartego punkcie 3 wyroku Sądu Rejonowego) i umorzyć w tym zakresie postępowanie na podstawie art. 572 k.p.k., ponieważ wymierzenie kary łącznej grzywny było bezpodstawne.